

VÁCLAV HAVEL – DOPISY OLZE

UKÁZKA (1981)

Dopis číslo 68

15. 2. 1981

Milá Olgo,

především jsem Ti dopsal opožděný dopis 67, který téměř celý padl na výklad, proč píšu nerad sám o sobě a jaké záludy se v takovém psaní skrývají. Připraviv si takto půdu, mohu dnes začít psát už opravdu o sobě. Pokusím se psát o sobě – teď, to znamená o tom, jak se sám sobě jevím nyní, v době svého věznění. Kdybych měl být důkladný, bylo by to téma na dlouhou sérii dopisů; zda k ní ovšem dojde, nevím; kdykoli je totiž možné, že své výklady z těch či oněch důvodů opustím ve prospěch jiných témat nebo že je aspoň na nějaký čas přeruším; ať už se ale stane cokoli, dříve nebo později se k psaní o sobě beztak v nějaké podobě zase vrátím; navzdory všemu je to v dané situaci koneckonců téma, kolem kterého člověk těsněji či volněji vždycky bude kroužit.

*

Své povídání zahájím výčtem a popisem různých nálad, které tu mívám.

Pořídil jsem si malý rejstřík, který mi ukázal, že své rozmanité nálady mohu – přirozeně v rámci příslušné schematizace – zhruba vystihnout popisem osmi špatných nálad a sedmi dobrých (ten počet se mi může v průběhu psaní pochopitelně ještě různě proměňovat. Kterými mám začít? Špatnými nebo dobrými? Spíš snad těmi špatnými, aby se můj výčet pozitivně vyvíjel a vyvrcholil happy-endem – i když vzhledem k rozsahu vyjdou ty šťastné konce asi až do příštího dopisu nebo dopisů. Aby ale na druhé straně nebyl tenhle dopis zase až nepřiměřeně pochmurný, začnu jednou z docela příjemných špatných nálad:

Je to stav melancholie. Může ho vyvolat nějaká vnější okolnost, může přijít i jen tak z ničeho nic, většinou ho ale spíš vyvolávají vnější okolnosti – a to především kulturní zážitky, hlavně televize nebo film. Člověk tam vidí přírodu, stromy, louky, barvy, ruch měst, veselé, milé a vlídné lidi v civilu, různá hezká prostředí a hezké věci, prostě život „venku“ (jestli to život venku skutečně v tom podstatném vystihuje, je jiná otázka, fakt je, že to ale má všechny ty vnější známky, jimiž se život venku liší od života tady) – a je z toho všeho jaksi „smutně rozjařen“. (Včera jsem například viděl film Léto s kovbojem: vždy sympatický Hanzlík, vždy sympatická Kolářová, venkov a láska – zkrátka asi trochu limonáda, ale nikterak nevkusná, naopak velmi milá, tedy přesně to, co tady na člověka neomylně působí, bez ohledu na různé úsudky rozumu.) Člověk se z toho všeho raduje, usmívá se tomu, nechá se okouzlovat a unášet, je kdejakou hloupostí dojat – no a pak se v jídelně rozsvítí a je nástup k odchodu a já najednou – po tom krátkodobém vybočení – jsem s nebývalou naléhavostí a ozvláštňujícím důrazem vržen zpět na zem a je mi dáno opět si uvědomit, kde jsem. A tu se mne zmocňuje ona melancholická nálada. Je to taková podivná směsice radosti z hezkých věcí a smutku z toho, jak jsou vzdáleny,

je v tom trochu – ale ne moc – sentimentální sebelítosti, je v tom trochu (nebo dost) pocitu absurdity, je v tom pocit velké, definitivní a neodčinitelné ztráty (jako by tu člověk měl být na doživotí), je v tom ale i zvláštní harmonické usmíření s touto ztrátou. Je to stav na jedné straně svým sebelítostivým příděchem trochu egocentrický, má však v sobě i stín jakési lehce patetické obětavé nezištnosti: člověk je rád, že nemůže-li ty hezké věci prožívat on, mohou je prožívat jiní – že vůbec tyhle věci někde jsou a někdo je prožívá, se člověku kupodivu jeví jako věc velmi radostná, povznášející a povzbudivá, bez ohledu na to, že jeho se to netýká. Je to asi stav v jádře negativní a destruktivní (proto ho řadím mezi „špatné“ nálady), ale je nějak zvláště příjemný – asi tak, jako je člověku příjemná vůně květin na hřbitově o Dušičkách.

(O dalších náladách příště.)

Pozdravuj všechny blízké,

Líbě Tě Vašek

Celý text je k dispozici v elektronickém archivu Knihovny Václava Havla. Do vstupu je nutná registrace, je zdarma a potvrzena automaticky ihned po vyplnění údajů. Vstup do elektronického archivu [zde](#).